

การเข้าถึงประกันสังคมของแรงงานนอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร

Accessibility to Social Security Scheme of Informal labors In Bangkok

นรินทร์ ทิพย์ธนนท์¹
Nirund Thiptananont¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร ความรู้ ความพึงพอใจ การได้รับข่าวสาร ประโยชน์ที่ได้รับ ความยุ่งยากซับซ้อน ความน่าเชื่อถือ และความเพียรพยายามของรัฐกับการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบ ซึ่งสำนักงานประกันสังคมได้เสนอหลักการไว้เมื่อปี พ.ศ. 2549 แบบสมัครใจ ซึ่งประกอบด้วยสิทธิประโยชน์ 3 ด้านคือ การประกันคลอดบุตร การประกันทุพพลภาพ และการประกันเสียชีวิต เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางกำหนดหน่วยงานของรัฐในการกำหนดนโยบายและแผนในการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการประกันสังคมอย่างถูกต้องเพียงพอ เพื่อส่งเสริมให้แรงงานนอกระบบเข้าร่วมโครงการประกันสังคมมากยิ่งขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ประชากรในการศึกษาคือ ผู้มีงานทำที่มีอายุระหว่าง 15 – 60 ปีซึ่งไม่มีประกันสังคมในกรุงเทพมหานคร (ไม่รวมปริณทล) แผนการสุ่มตัวอย่างใช้แบบ Two-stage Stratified Sampling จากเขตทั้งหมด 50 เขตของกรุงเทพมหานคร การสุ่มขั้นที่หนึ่งได้ตัวแทนคือ เขตดุสิต เขตภาษีเจริญ และเขตลาดกระบัง การสุ่มขั้นที่สองได้ตัวแทนคือ แขวงสี่แยกมหานาค แขวงปากคลองภาษีเจริญ และแขวงคลองสามประเวศ ขนาดตัวอย่างคือ 600 หน่วย เป็นหญิง 376 คน และชาย 224 คน เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Binary Logistic Statistics ด้วยเทคนิค Enter พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบคือ ปัจจัยความรู้ การได้รับข่าวสาร และความเพียรพยายามของรัฐบาล และเป็นไปในทิศทางบวกทั้งหมด

¹ ปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต (ประชากรและการพัฒนา) คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

¹ Doctor of Philosophy (Population and Development) School of Applied Statistics, National Institute of Development Administration.

* Corresponding author. Tel. 086-4409933 E-mail : nirundthiptananont@yahoo.com

แนวทางส่งเสริมให้แรงงานนอกระบบเข้าร่วมโครงการประกันสังคมมากขึ้นคือ รัฐบาลควรให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของประกันสังคมให้มากขึ้นในประเด็นสำคัญดังนี้คือ ประโยชน์ที่จะได้รับ ประเภทของสิทธิประโยชน์ เงื่อนไขของสิทธิประโยชน์แต่ละประเภท อัตราเงินสมทบ และระเบียบการสมัครประกันตน รัฐบาลควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการประกันสังคมให้มากขึ้นกว่าเดิมในสื่อทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อบุคคลและสื่อโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อที่แรงงานนิยมใช้หาข้อมูลข่าวสารและให้ความเชื่อถือมากที่สุด นอกจากนี้รัฐบาลควรศึกษาสำรวจความต้องการและประเภทของสิทธิประโยชน์ของประกันสังคมด้วยเพื่อให้แรงงานสามารถเลือกสิทธิประโยชน์ที่สอดคล้องกับความจำเป็นของตนเองและความสามารถในการจ่ายเงินสมทบ

คำสำคัญ : ประกันสังคม, แรงงานนอกระบบ, คุณภาพชีวิตแรงงาน

Abstract

The purpose of this study was to examine the knowledge, satisfaction, acquisition of information, relative advantages, complexities, trustworthiness and effort of the government, among informal labour in Bangkok towards the social security scheme and also to study the relationship between these factors and participation in the social security scheme.

The approach was survey research. The target population was labour having income but no social security at the age of 15–60 years. The sampling method was two-stage stratified sampling, consisting of districts and sub-districts in Bangkok. Questionnaires and interviews were used for collecting data with a 600– unit sample size. Binary Logistic Regression Statistics with technique Enter was used for analyzing the relationship between these factors and participation in the social security scheme. The results concluded that knowledge of social security such as the benefits, conditions, contribution rates and procedures, information from the government and, the government effort as perceived by informal labour had a positive relationship with participation in the social security scheme.

This research suggested that the government should 1) Provide knowledge of social security more than ever. 2) Implement campaigns of social security through all channels of the media especially via television as well as via informal interpersonal media such as trustworthy community leaders, friends or relatives of the labour. 3) Follow-up and evaluate the social security scheme more continuously and disseminate the outcomes and plans more readily in the future to the labour and the general public in order for them to gain a better perception of the government's effort to develop their quality of life. 4) Provide more benefit packages so that the labour can select a package, which matches their needs and ability to pay for the contribution.

Keywords : social security, informal labors, labor quality of life

ความสำคัญของปัญหา

แรงงานนอกระบบ (Informal Labours) หรือ ผู้ที่มีงานทำแต่ไม่ได้รับความคุ้มครองจากประกันสังคมของประเทศไทยมีสัดส่วนสูงมาก ในปี 2009 พบว่า จากจำนวนผู้มีงานทำทั้งประเทศ 38.4 ล้านคนนี้เป็นแรงงานนอกระบบถึง 24.3 ล้านคน หรือร้อยละ 63.4 ในขณะที่แรงงานในระบบหรือผู้มีงานทำที่ได้รับความคุ้มครองจากประกันสังคมมีจำนวนเพียง 14.1 ล้านคน หรือร้อยละ 36.6 เท่านั้น ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแรงงานนอกระบบมากที่สุดคือ 10.1 ล้านคน รองลงมาคือภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ซึ่งมีจำนวน 5.3, 4.5, และ 3.1 ล้านคนตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาในระดับจังหวัดจะพบว่า กรุงเทพมหานครมีแรงงานนอกระบบมากที่สุด กล่าวคือ จากจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมด 3.9 ล้านคนนี้เป็นแรงงานนอกระบบถึง 1.3 ล้านคน หรือร้อยละ 33.3 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2009) ผลผลิตของเศรษฐกิจนอกระบบ (Informal or Non-observed Economy) ของประเทศไทยยังมีปริมาณสูงขึ้นด้วย กล่าวคือในปี 2002 สัดส่วนของผลผลิตของเศรษฐกิจนอกระบบ ต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Products หรือ GDP) หรือร้อยละ 50 (NESDB, 2004) ต่อมาในปี 2007 พบว่าสัดส่วนดังกล่าวสูงขึ้นเป็นร้อยละ 57.2 (Schneider, 2007) ดังนั้นแรงงานนอกระบบจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างยิ่ง และมีแนวโน้มจะมีจำนวนมากขึ้นทุกปีด้วย อาชีพของแรงงานนอกระบบกลุ่มการเกษตรและการประมงมีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 57.1 ของแรงงานนอกระบบทั้งประเทศ รองลงมาได้แก่ อาชีพด้านบริการ เช่น พนักงานในร้านค้า และตลาดร้อยละ 19.9 อาชีพพื้นฐานร้อยละ 8.4 งานฝีมือและธุรกิจการค้า ร้อยละ 8.1 ผู้ปฏิบัติการในโรงงานและเครื่องจักร ร้อยละ 3.0 และอื่นๆ ร้อยละ 2.7 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2009) การใช้แรงงานนอกระบบยังถูกนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการจ้างงานเพื่อวัตถุประสงค์ในการลดต้นทุนของธุรกิจ และอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างแพร่หลายด้วย โดยมักจะแฝงอยู่ในรูปของการจ้างงานชั่วคราว (Temporary Employment) การจ้างงานแบบไม่เต็มเวลา (Part – Time Employment) ผู้ประกอบอาชีพอิสระ (Self – Employment) หรืองานที่มีลักษณะยืดหยุ่นได้ (Flexible Jobs) งานที่ไม่ได้เปิดเผยต่อทางการ (Undeclared Job) งานที่มีการเหมาช่วงต่อ (Subcontracting) งานที่มีสภาพการทำงานไม่ได้มาตรฐานตามที่ทางการกำหนดไว้ (Non – Standard Employment) เป็นต้น (World Bank, 2007)

แต่เดิมนั้นสังคมหรือแม้แต่องค์กรเองมักมีความเข้าใจว่าแรงงานนอกระบบเป็นเพียงแหล่งสร้างรายได้ของผู้ยากจน หรือเป็นเพียงปรากฏการณ์ชั่วคราวที่เกิดขึ้นในการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ระดับที่สูงขึ้น เป็นลักษณะงานที่ผิดกฎหมาย หรือเจตนาหลีกเลี่ยงระบบภาษี แต่หลังจากที่ได้มีการสำรวจและศึกษาอย่างลึกซึ้ง กลับพบว่าแรงงานเหล่านี้เป็นเพียงผู้แสวงหาทางอยู่รอด (Survivalist) และกิจกรรมที่ทำนั้นเป็นไปเพื่อการยังชีพ (Subsistence Activities) เท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่าสตรีและเด็กในเศรษฐกิจนอกระบบมักจะเป็นผู้ที่มีสถานภาพแย่ที่สุด ทั้งๆที่รัฐบาลไทยได้ให้การรับรองมติของที่ประชุมขององค์การ แรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization หรือ ILO) นับแต่ปี 2002 เป็นต้นมา คือการกำหนดให้ปี 2002 – 2006 เป็นช่วงแห่งการรณรงค์เรื่อง “งานที่มีคุณค่าและเศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการ (Decent Work for All)” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของงานในเศรษฐกิจนอกระบบและชี้ให้เห็นว่า “บุคคลที่ทำงานทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะมีในงาน ไม่ว่าจะทำหน้าที่ใดหรืออย่างไรก็ตาม” และให้มีการรณรงค์เรื่อง “การขยายความคุ้มครองด้านประกันสังคม ให้ครอบคลุมทุกคนทั่วโลก (Global Campaign on Social Security and Coverage for All, 2002 – 2006)” (Egger, 2002)

รัฐบาลเพิ่งเริ่มมีความเคลื่อนไหวด้านการให้หลักประกันสังคมแก่แรงงานนอกระบบอย่างเป็นทางการในปี 2003 โดยรัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักงานสถิติแห่งชาติ ดำเนินโครงการสำรวจความต้องการประกัน

สังคมของแรงงานนอกระบบเป็นครั้งแรก ผลการสำรวจกลับพบว่าแรงงานนอกระบบไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมโครงการประกันสังคมสูงถึงร้อยละ 72 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2003) ดังนั้นในปี 2004 รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้สำนักงานประกันสังคมทำการสำรวจความต้องการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบอีกครั้งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ต้องการค้นหาหลักการ คุณลักษณะของแรงงานนอกระบบและวิธีขยายความคุ้มครอง โดยต่อมามีหน่วยงานพัฒนาทั้งของรัฐและเอกชนเข้าร่วมด้วย แต่ก็ยังไม่สามารถหาข้อสรุปเกี่ยวกับหลักการและวิธีการที่เหมาะสมได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาหลักประกันสังคมแก่แรงงานนอกระบบโดยเร็วและอาศัยอำนาจมาตรา 40 ของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ว่าด้วยการประกันตนโดยสมัครใจ สำนักงานประกันสังคมจึงได้เสนอโครงการประกันสังคมโดยสมัครใจแก่แรงงานนอกระบบในปี 2006 โดยที่แรงงานนอกระบบสามารถสมัครประกันตนได้ ณ สำนักงานประกันสังคมสาขาใดก็ได้สิทธิประโยชน์ (Benefits) ในขั้นแรก มีอยู่ 3 แบบคือ การประกันคลอดบุตร การประกันทุพพลภาพ และการประกันเสียชีวิต ซึ่งมีรายละเอียด เงื่อนไขและอัตราเงินสมทบ (Contribution Rate) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สิทธิประโยชน์ และเงื่อนไขของการประกันสังคมโดยสมัครใจ ตามมาตรา 40 (Benefits and Conditions Proposed to Self – Insured Person under Section 40)

Benefits	Detail	Condition
1. คลอดบุตร (Maternity)	Maternity support of 3,000 not more than twice.	Has been insured for at least 9 months.
2. ทุพพลภาพ (Invalidity)	Income replace for 1,000 Baht per month for the 15 years.	Has been insured for at least 36 months.
3. เสียชีวิต (Death)	The descendants of the insured persons shall received 20,300 Baht as funeral expense.	Valid immediately after application.
4. อัตราเงินสมทบ (Contribution rate)	3,360 Baht per year.	Unilateral payment.

Source: Social Security Office , Annual Report , 2006.

อย่างไรก็ดี โครงการประกันสังคมดังกล่าว ยังไม่เป็นที่สนใจของแรงงานนอกระบบจากข้อมูลของศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร สำนักงานประกันสังคม เดือนมิถุนายน 2010 พบว่า จากจำนวนแรงงานนอกระบบทั้งหมดที่ประเทศนั้น มีแรงงานเข้าสมัครประกันตนกับโครงการประกันสังคมเพียง 51 คนเท่านั้น ฉะนั้นแรงงานนอกระบบจึงดำรงชีวิตอยู่โดยปราศจากหลักประกันทั้งในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน จากผลการสำรวจแรงงานนอกระบบของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2009 เช่นกัน พบว่า แรงงานนอกระบบกำลังประสบกับปัญหาสำคัญเกี่ยวกับงานอยู่ 3 ด้านคือ

1. ปัญหาด้านการทำงาน แรงงานนอกระบบถึงร้อยละ 50.6 ประสบปัญหาค่าตอบแทนน้อยหรือไม่ยุติธรรม ร้อยละ 20.9 งานไม่ได้รับการจ้างอย่างต่อเนื่อง และร้อยละ 18.5 ประสบกับปัญหาภาระงานที่หนักมากเกินไป

2. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน แรงงานร้อยละ 43.2 ประสบกับปัญหาด้านอิริยาบถในการทำงานไม่ถูกสุขลักษณะ ร้อยละ 21.9 ประสบปัญหาที่ทำงานมีฝุ่น คิว้นและกลิ่นไม่พึงประสงค์มากเกินไป และร้อยละ 17.1 ประสบกับปัญหาที่ทำงานมีแสงสว่างไม่เพียงพอ

3. ปัญหาด้านความปลอดภัยในการทำงาน พบว่าร้อยละ 60.3 มีปัญหาได้รับสารเคมีเป็นพิษต่อร่างกาย ร้อยละ 19.6 ประสบอุบัติเหตุและได้รับอันตรายจากเครื่องมือและเครื่องจักรที่ใช้ในงาน และแรงงานถึงร้อยละ 8.6 ประสบปัญหาได้รับอันตรายต่อระบบหูและตาจากงานที่ทำ

จะเห็นได้ว่าแรงงานนอกระบบซึ่งเป็นกำลังแรงงานส่วนใหญ่และกำลังการผลิตที่สำคัญของประเทศ ยังมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำ และมีสภาพการทำงานที่เสี่ยง แรงงานเหล่านี้จึงเป็นกลุ่มด้อยโอกาสทางสังคมที่ควรได้รับการพัฒนาให้ได้รับความคุ้มครองและเข้าถึงประกันสังคมโดยเร็ว กรอบพัฒนาประเทศ (Development Paradigm) แนวเดิมซึ่งให้ความสำคัญกับความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจมากกว่าการกระจายรายได้ และการต่อสู้กับความยากจนนั้นเริ่มจะลดความสำคัญลงไป กรอบของการพัฒนาใหม่ซึ่งเริ่มมีความสำคัญมากขึ้นในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา คือ ระบบประกันสังคม (Social Security System) ซึ่งเป็นช่องทางที่สามารถนำการพัฒนาไปสู่ผู้ที่ยากจนอย่างแท้จริงและรวดเร็วกว่า (Mc.Kinnon, 2009) เพราะระบบประกันสังคมมีบทบาทสำคัญคือ ช่วยให้ผู้คนได้รับความคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) และเป็นเสมือนเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Nets) ช่วยให้ผู้คนสามารถจัดการกับความเสี่ยง (Risks) ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตส่วนตัว และการทำงาน ทั้งนี้เพราะประกันสังคมมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับสวัสดิการสังคม (Social Welfare) บริการทางสังคม (Social Service) หรือความช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) ของรัฐ นอกจากนี้ประกันสังคมยังมีบทบาทด้านอื่นอีกคือ

1. ก่อให้เกิดความยึดเหนี่ยวทางสังคม (Social Cohesion) เนื่องจากทุกสถานะทางสังคม (Social Status) ต่างอยู่ในระบบประกันสังคมอันเดียวกัน และจากหลักการสำคัญของการประกันสังคมที่ว่า “ยึดหลักการ เฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” ก่อให้เกิดการบูรณาการทางสังคม (Social Integration) มากขึ้น (Ginneken, 1999)

2. ช่วยให้เกิดผลผลิตของแรงงานสูงขึ้น (Higher Labor Productivity) ดังตัวอย่างจากการพัฒนาระบบประกันสังคมของ ILO ในกลุ่มประเทศอเมริกากลางในระหว่างปี 1994-1997 (ILO, 2001) พบว่าแรงงานที่มีประกันสังคมมีผลผลิตด้านแรงงาน รวมทั้งรายได้และคุณภาพชีวิตสูงกว่าแรงงานที่ไม่ได้ทำประกันสังคม

3. สามารถลดปัญหาความยากจน (Poverty Alleviation) ได้ ดังตัวอย่างการทำแบบจำลอง (Simulation) การพัฒนาประกันสังคมของ ILO ในกลุ่มประเทศที่ยากจนในแอฟริกาในปี 2008 หลังการทำแบบจำลอง 1 ปี ในประเทศดังกล่าวพบว่า จำนวนประชากรที่ยากจนในภูมิภาคที่ประชาชนมีประกันสังคมลดน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญ (Barrientos, 2008) เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคที่ประชาชนไม่มีประกันสังคม นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์แก่ผู้อยู่ในอุปการะ (Dependants) อย่างยิ่ง เพราะช่วยป้องกันการถ่ายทอดความยากจนจากรุ่นพ่อแม่ไปสู่รุ่นบุตรหลาน (Intergenerational Transmitted Poverty) ได้ ในกรณีที่ว่าหน้าครอบครัวประสบกับความเสี่ยง เช่น การเจ็บป่วย การทุพพลภาพ การว่างงาน หรือเสียชีวิตลง ช่วยให้ผู้หรือผู้อยู่ในอุปการะมีพัฒนาการด้านการเจริญเติบโต และมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่ต้องหยุดชะงักลงเมื่อมีการสูญเสียหัวหน้าครัวเรือน ประกันสังคมจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศเป็นดุลยภาพที่แท้จริงในการลงทุนทางสังคมและเศรษฐกิจ (ISSA, 2009) ดังนั้น การส่งเสริมให้แรงงานนอกระบบเข้าร่วมโครงการประกันสังคมให้มากที่สุด จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความรู้ ความพึงพอใจ การได้รับข่าวสาร ประโยชน์ที่ได้รับ ความยุ่งยากซับซ้อน ความน่าเชื่อถือและความเพียรพยายามของรัฐของแรงงานนอกระบบ ที่มีต่อโครงการประกันสังคม
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร ความรู้ ความพึงพอใจ การได้รับข่าวสาร ประโยชน์ที่ได้รับ ความยุ่งยากซับซ้อน ความน่าเชื่อถือ และความเพียรพยายามของรัฐ กับการเข้าร่วมโครงการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย ประชากรเป้าหมายของงานวิจัยนี้คือ ผู้มีงานทำที่มีอายุระหว่าง 15 - 60 ปี ที่ยังไม่ได้ทำประกันสังคมในเขตกรุงเทพมหานคร (ไม่รวมปริมณฑล) และมีรายได้ ทั้งนี้ไม่รวมผู้ที่กำลังรองานผู้ว่างงาน แรงงานต่างด้าว และผู้ทำงานในครอบครัวที่ไม่ได้รับค่าจ้าง (Unpaid Family Workers)

การสุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง

แผนการสุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นแบบ Two - stage Stratified Sampling โดยมีเขตของกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบบออกได้ 3 กลุ่มเขตคือ กลุ่มเขตชั้นใน กลุ่มเขตชั้นกลาง และกลุ่มเขตชั้นนอกเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่ 1 และมีแขวงเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่ 2 การสุ่มในขั้นที่ 1 ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ตัวแทนเขตคือ เขตดุสิต เขตภาษีเจริญ และเขตลาดกระบัง ในการสุ่มขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเช่นกัน ได้ตัวแทนแขวงคือ แขวงสีแยกมหรณพ แขวงปากคลองภาษีเจริญ และแขวงคลองสามประเวศ

ขนาดตัวอย่าง งานวิจัยนี้จะใช้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 600 หน่วย และสามารถจัดสรรหน่วยตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรแต่ละแขวงได้ดังนี้ สีแยกมหรณพ 132 หน่วย ปากคลองภาษีเจริญ 290 หน่วย และลาดกระบัง 178 หน่วย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์

วิธีการรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ช่วยนักวิจัยที่ได้รับการอบรมแล้ว ภายใต้การควบคุมของผู้วิจัย ทำการสุ่มอย่างมีระบบจากจุดหนึ่งจนได้จำนวนตัวอย่างครบตามที่กำหนด

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมประมวลผลทางสถิติขั้นสูงแบบสำเร็จรูป ประมวลผลข้อมูลและพรรณนาข้อมูล และใช้สถิติ Binary Logistic Regression ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.5 เพื่อวิเคราะห์หาตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ การเข้าร่วมประกันสังคมของแรงงานนอกระบบ

ตัวแปรของการวิจัยนี้ได้กำหนด ตัวแปรตาม คือ การร่วมโครงการประกันสังคม (Participation Status) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรลักษณะประชากร คือ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตัวแปรเกี่ยวกับการประกันสังคม คือ ความรู้ การได้รับข่าวสาร ประโยชน์เปรียบเทียบ ความยุ่งยากซับซ้อน ความน่าเชื่อถือ และความเพียรพยายามของรัฐบาล โดยใช้การวัดจัดอันดับแบบ Likert Scale กล่าวคือ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

งานวิจัยนี้มีสมมติฐานการวิจัย คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ประโยชน์เปรียบเทียบ ความยุ่งยากซับซ้อน ความน่าเชื่อถือ ความเพียรพยายามของรัฐบาล มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงถึงร้อยละ 62.7 มีอายุอยู่ระหว่าง 26 – 35 ปีมากที่สุดคือ ร้อยละ 50.67 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 36 – 45 ปี หรือร้อยละ 25.33 มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุดหรือร้อยละ 32 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือร้อยละ 25.2 นอกจากนี้พบว่า แรงงานที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายและต่ำกว่ามีสัดส่วนถึงร้อยละ 13.0 สำหรับรายได้ต่อเดือนนั้น แรงงานนอกระบบมีรายได้อยู่ในระหว่าง 7,000 – 10,000 บาทมากที่สุดคือ ร้อยละ 34.23 รองลงมาคือ มีรายได้ตั้งแต่ 7,000 บาทและต่ำกว่า หรือร้อยละ 23.8

ความรู้ แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโครงการประกันสังคม อยู่ในระดับความรู้น้อยถึงร้อยละ 74.0 รองลงมาคือมีความรู้ระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 9.7

การได้รับข่าวสาร แรงงานนอกระบบเห็นว่า ตนได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการประกันสังคมจากรัฐบาลอยู่ในระดับน้อยมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 49 รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 42.7

ประโยชน์เปรียบเทียบ แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่เห็นว่า มีประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการประกันสังคม อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือ ร้อยละ 43.2 รองลงมาคืออยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 30.0

ความยุ่งยากซับซ้อน แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโครงการประกันสังคมมีความยุ่งยากซับซ้อนอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือ ร้อยละ 58.5 รองลงมาคือ มีความยุ่งยากซับซ้อนอยู่ในระดับสูงหรือ ร้อยละ 18.3

ความน่าเชื่อถือ แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีความเห็นว่า โครงการประกันสังคมมีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด คือร้อยละ 62.8 รองลงมาคือ มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับต่ำ หรือร้อยละ 15.0

ความเพียรพยายามของสำนักประกันสังคม แรงงานนอกระบบถึงร้อยละ 48.8 มีความเห็นว่าสำนักงานประกันสังคมมีความพยายามจะช่วยเหลือพวกตนอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาคือ มีความพยายามอยู่ในระดับปานกลางคือร้อยละ 34.0

ผลการศึกษาในมิติอื่นๆ พบว่า อาชีพส่วนใหญ่ของแรงงานนอกระบบคือ ลูกจ้างร้านค้าทั่วไปในตลาดหรือชุมชน (Employee) คิดเป็นร้อยละ 46.0 รองลงมาได้แก่ หาบเร่และแผงลอย (Peddler Hawker) ซึ่งตนเป็นเจ้าของเอง ร้อยละ 22.2 และอาชีพบริการทั่วไป (Service) มีน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 10.0 ส่วนภูมิภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านนั้นพบว่า แรงงานนอกระบบถึงร้อยละ 64.2 มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ส่วนสื่อที่แรงงานนอกระบบให้ความเชื่อถือมากที่สุดนั้นพบว่า สื่อโทรทัศน์และสื่อบุคคลเป็นสื่อที่ได้รับความเชื่อถือมากที่สุดในการหาข้อมูลข่าวสาร

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติก ด้วยการนำตัวแปรอิสระทั้งหมด 10 ตัว เข้าสู่การวิเคราะห์ด้วยเทคนิควิธี Method = Enter ด้วยระดับความเชื่อมั่น 0.05 ได้ผลดังตารางแสดงน้ำหนักของตัวแปรอิสระที่มีในสมการดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 Variable in the Equation

Variables	B	S.E.	Wald	df	Sig	R	Exp(B)
Sex	2.2643	.8249	0.5350	1	.0061	.0816	0.6245
Age	.0155	.5048	.0804	1	.7768	.0000	1.2.9455
Education	1.0803	1.1826	3.7718	1	.0421	.0462	.9924
Income	-7.7E-06	1.2673	.7262	1	.3940	.0000	2.3771
Knowledge	2.9036	.8454	*11.7948	1	.0.000	.1085	.0000
Information	.2187	.7101	*14.4554	1	.0006	.0000	.1767
Relative advantage	.2912	.6319	.0085	1	.9195	-.1365	18.2391
Complexity	.4750	.5940	.7188	1	.7582	.1085	.9119
Trustworthiness	.6944	.8070	47.85	1	.2641	.0000	.7397
government effort	.7057	.7440	*17.4917	1	.6239	.0000	1.6080
constant	1.2182	3.6604	.1108	1	.7393		

Variables entered on Step 1: sex, age, income, education, information, relative advantage, Complexity, Trustworthiness and government effort. ขาด knowledge

* Sig. ≤ 0.05

ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งพิจารณาจากตาราง Variable in Equation พบว่า มีปัจจัยเพียง 3 ตัวเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือ P value < 0.05 คือ ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและความเพียรพยายามของสำนักงานประกันสังคม

การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย จากสมมติฐานที่ว่า เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ประโยชน์เปรียบเทียบ ความยุ่งยากซับซ้อน ความน่าเชื่อถือ และความเพียรพยายามของสำนักงานประกันสังคมมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานครนั้น จากผลการวิเคราะห์ด้วย Binary Logistic Regression พบว่า มีปัจจัยเพียง 3 ตัวเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อการร่วมโครงการประกันสังคมของแรงงานคือ ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และความเพียรพยายามของสำนักงานประกันสังคมและเป็นไปในทิศทางบวก ในขณะที่ปัจจัยอื่นไม่มีอิทธิพลต่อการร่วมโครงการประกันสังคม ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานดังกล่าว

สรุป อภิปรายผล

ผลการวิจัยนี้พบว่า ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับโครงการประกันสังคม ข้อมูลข่าวสาร และความเพียรพยายามของรัฐบาล มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความต้องการร่วมโครงการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบ ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ OECD เรื่อง “Report on Informal Employment in Romania ในระหว่างปี 2000 – 2008” ที่พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมประกันสังคมของกลุ่มแรงงาน

นอกระบบที่ยากจนและเปราะบางมาก จากการวิจัยของ OECD แรงงานกลุ่มนี้ยังขาดความรู้เกี่ยวกับโครงการประกันสังคมของรัฐบาลโรมาเนีย และเสนอให้รัฐบาลโรมาเนีย จัดลำดับความสำคัญของแรงงานกลุ่มนี้ไว้ในลำดับแรกและให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่แรงงานกลุ่มนี้ให้มากที่สุดก่อน จึงค่อยพัฒนาแรงงานในกลุ่มอื่นๆ ซึ่งมีศักยภาพในการเข้าร่วมโครงการประกันสังคม และสามารถจ่ายเงินสมทบได้ แต่เลือกที่จะไม่ร่วมโครงการประกันเพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ที่ตนได้รับ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ WHO เรื่อง “Extending Social Health Insurance to the Informal Sector in Kenya, An Assessment of Factor Affecting Demand” ในปี 2007 ซึ่งพบว่า อุปสรรคสำคัญที่สุด (The Most Critical Barrier) ในการสมัครประกันสังคมด้านสุขภาพของแรงงานนอกระบบในเคนยาคือ ความรู้เกี่ยวกับโครงการประกันสังคม WHO จึงเสนอให้รัฐบาลของเคนยาให้การให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการประกันสังคมด้านสุขภาพแก่แรงงานเหล่านี้ก่อนเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ เนื่องจากเคนยาประกอบด้วยหลายเผ่าพันธุ์ ฉะนั้นในการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ รัฐบาลจำเป็นต้องเลือกใช้สื่อมวลชนและสื่อบุคคลให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณีและค่านิยมของแต่ละเผ่าพันธุ์ด้วย

ผลการวิจัยอีกโครงการหนึ่งที่มีผลสอดคล้องกับการวิจัย คือ การวิจัยของ ILO Subregional Office for South East Asia เรื่อง “Extension of Social Insurance Coverage to the Informal Economy” ของประเทศอินโดนีเซีย ในปี 2006 ซึ่ง ILO ได้พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโครงการประกันสังคม มีความสัมพันธ์กับการร่วมโครงการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบในประเทศอินโดนีเซีย ILO จึงได้เสนอให้รัฐบาลของอินโดนีเซีย เร่งสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของประกันสังคมโดยการให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) ให้การศึกษา เพิ่มการสื่อสารกับแรงงานให้มากขึ้น และการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมตามลักษณะทางประชากรของแรงงานแต่ละกลุ่ม

ผลการวิจัยอีกโครงการหนึ่งที่สนับสนุนว่าความรู้และการได้รับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการร่วมโครงการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบ คือ การวิจัยเรื่อง Common Problems of Back Door Neighbors : Social Security and Informal Employment in Barbados, Trinidad / Tobago and Venezuela ของ ILO ในปี 2002 ซึ่ง ILO พบว่า แรงงานเหล่านี้ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการประกันสังคม และ ILO ได้เสนอให้รัฐบาลของทั้ง 3 ประเทศทำการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่คนงานในทุกรูปแบบคือ การโฆษณา และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และโปรแกรมฝึกอบรมในชุมชนและองค์กรการค้าต่างๆ อีกประการหนึ่งควรสนับสนุนการเสริมสร้าง NGO และ/หรือ สหกรณ์ต่างๆ เพราะสามารถช่วยเป็นเครือข่ายในการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันสังคมในเขตชนบทหรือชุมชนผู้ยากจนได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับการขยายความคุ้มครองไปยังแรงงานนอกระบบในประเทศต่างๆ ซึ่งกระทำโดย OECD, WHO และ ILO นั้น ล้วนแต่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโครงการประกันสังคมและการได้รับข่าวสารจากหน่วยงานรัฐบาลมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมประกันสังคมของแรงงานนอกระบบ ดังนั้น การให้ความรู้ และข้อมูลข่าวสารจึงเป็นสิ่งที่พื้นฐานที่จำเป็นยิ่ง ในการช่วยให้แรงงานนอกระบบเข้าถึงการประกันสังคมได้ นอกจากนี้ รัฐบาลยังต้องเพิ่มวาระประชาสัมพันธ์ การรายงานผลโครงการประกันสังคมให้แก่แรงงานหรือสาธารณชนทราบให้บ่อยและนานมากกว่าเดิม เพื่อให้แรงงานเหล่านี้รับรู้ว่ารัฐบาลมีความเพียรพยายามจะพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ จะช่วยให้แรงงานนอกระบบมีความสนใจและเข้าร่วมโครงการมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ OECD ในโรมาเนียที่พบว่า แรงงานนอกระบบมีทัศนคติไม่ดีต่อรัฐบาล (Negative Perception of the State) กล่าวคือ ไม่มีความเชื่อถือในประกันสังคมและคุณภาพในการให้บริการของหน่วยงานรัฐบาล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมโครงการอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัย การส่งเสริมให้แรงงานเข้าร่วมโครงการมากที่สุดนั้น รัฐบาลจำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการประกันสังคมในด้านที่สำคัญดังนี้คือ ความรู้เกี่ยวกับประกันสังคมและสำนักงานประกันสังคม ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขยายความคุ้มครองประกันสังคมไปสู่แรงงานนอกระบบ ประโยชน์ของประกันสังคม ประเภทความคุ้มครองหรือสิทธิประโยชน์ที่รัฐเสนอไว้ เงื่อนไขของสิทธิแต่ละประเภท อัตราเงินสมทบ และระเบียบวิธีการประกันตนให้มากที่สุดในทุกๆ ด้าน เพื่อช่วยเพิ่มโอกาสให้แรงงานเข้าร่วมโครงการได้มากยิ่งขึ้น ส่วนปัจจัยข้อมูลข่าวสารที่ได้รับนั้น รัฐบาลจำเป็นต้องประชาสัมพันธ์โครงการโดยผ่านทางสื่อและช่องทางต่างๆ ให้บ่อยมากกว่าเดิม (Media Repetition) และต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น จากผลการวิจัยพบว่า สื่อโทรทัศน์และสื่อบุคคลเช่นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำในชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งญาติพี่น้อง เพื่อนหรือคนรู้จัก บุคคลเหล่านี้รัฐบาลสามารถใช้เป็นเครือข่ายในการสื่อสาร ในการประชาสัมพันธ์โครงการประกันสังคมได้ ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของงานวิจัยมีดังนี้

1. รัฐบาลควรมีการสำรวจประเภทความคุ้มครองที่แรงงานนอกระบบมีความต้องการมากที่สุด และความสามารถที่จะจ่ายเงินสมทบก่อนเพื่อจะได้สามารถเสนอความคุ้มครองได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และความสามารถของแรงงานมากที่สุด การนำเสนอโครงการประกันสังคมดังกล่าวนี้ เป็นการเห็นความจำเป็นและกำหนดประเภทของสิทธิประโยชน์โดยรัฐบาล และหน่วยงานพัฒนาต่างๆ เพียงฝ่ายเดียว ไม่มีการสำรวจความคิดเห็นจากแรงงาน ฉะนั้น จึงควรทำการสำรวจความต้องการของแรงงานควบคู่ไปด้วยเพื่อให้ตรงกับความต้องการของแรงงาน

2. ควรอำนวยความสะดวกโดยการเพิ่มสถานที่ติดต่อเกี่ยวกับการประกันสังคมให้มากขึ้นกว่าเดิม และหลายๆ ช่องทาง เช่น ควรจัดให้มีสถานที่ติดต่อทำประกันสังคมในที่ว่าการเขตต่างๆ แห่ง รวมทั้งศูนย์การค้า สถานีขนส่ง หรือสถานที่สำคัญๆ เพื่อให้แรงงานนอกระบบสามารถหาข้อมูลหรือสมัครประกันตนได้สะดวกขึ้น และรัฐบาลควรจัดทำหมายเลขโทรศัพท์สายด่วนที่มีทั้งพนักงานให้ข้อมูลในช่วงเวลาทำงาน และระบบให้ข้อมูลอัตโนมัติในช่วงนอกเหนือจากเวลาทำงานสำหรับให้ข้อมูลด้านการสมัครประกันสังคมของแรงงานนอกระบบโดยเฉพาะตลอด 24 ชั่วโมง เนื่องจากเวลาทำงานของแรงงานเหล่านี้ไม่แน่นอน

3. รัฐบาลควรติดตามและประเมินผลโครงการประกันสังคมอย่างสม่ำเสมอ และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน แผนการปรับปรุงโครงการในอนาคต รวมทั้งอุปสรรคที่รัฐบาลประสบอยู่ให้แรงงานหรือสาธารณชนทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แรงงานรับรู้และมีทัศนคติที่ดีขึ้นว่ารัฐบาลมีความเพียรพยายามที่จะพัฒนาและให้ความช่วยเหลือแรงงานนอกระบบ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้แรงงานนอกระบบเหล่านี้ สามารถเข้าถึงการประกันสังคมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รัฐบาลควรดำเนินการดังนี้

1. รัฐบาลควรสร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการประกันสังคมโดยการฝึกอบรมผู้นำชุมชน หัวหน้าพัฒนาชุมชน และอาสาสมัครของชุมชน เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่แนวคิด สิทธิในการประกันตน และประโยชน์ของการประกันสังคมได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้นำเหล่านี้สามารถเข้าถึงแรงงานนอกระบบได้มากกว่า

2. ควรจัดสถานที่สำหรับประกอบอาชีพแก่แรงงานนอกระบบ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่ประกอบอาชีพโดยสุจริตให้มากขึ้น ผ่อนผันระเบียบบาง ข้อจัดสิทธิพล หรือสิ่งคุกคามต่างๆ จัดทำสถานที่ร้องทุกข์ และจัดหาเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในชุมชนที่มีแรงงานนอกระบบจำนวนมากๆ เพื่อรัฐบาลจะได้รับทราบปัญหาของแรงงานมากยิ่งขึ้น

3. ควรปรับปรุงข้อบังคับเกี่ยวกับโครงการบัตรรักษาพยาบาล 30 บาท เพื่อให้แรงงานนอกระบบสามารถเลือกขึ้นทะเบียน ณ โรงพยาบาลหรือศูนย์การรักษาที่ใกล้เคียงที่สุดได้ ไม่ว่าจะขึ้นทะเบียนบ้านอยู่ในกรุงเทพหรือต่างจังหวัดก็ตาม เนื่องจากแรงงานนอกระบบในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่เป็นแรงงานย้ายถิ่นไม่มีสิทธิเข้ารับการรักษา ทำให้แรงงานเหล่านี้จำเป็นต้องซื้อยามารักษาเองหรือรักษาตามแผนโบราณที่ยึดถือกันมาซึ่งอาจส่งผลต่อสุขภาพในระยะยาวได้

4. ควรเพิ่มจำนวนประเภทของความคุ้มครองจากที่มีอยู่เพียง 3 ประเภทนั้นให้ครบ 8 ประเภท คือ การประกันเจ็บป่วย การประกันอุบัติเหตุหรือโรคอันเกิดจากงาน การประกันทุพพลภาพ การประกันการคลอดบุตร การประกันการเสียชีวิต การประกันสงเคราะห์ครอบครัวและบุตร การประกันว่างงาน การประกันชราภาพ เพื่อให้แรงงานนอกระบบสามารถเลือกประเภทความคุ้มครองที่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนมากขึ้น

5. สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของแรงงานนอกระบบตามกลุ่มอาชีพ หรือสมาคมการค้า สนับสนุนให้มีตัวแทนที่สามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการให้ทางการทราบ นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มอำนาจในการเจรจาต่อรองทางการค้าในกรณีที่ถูกรีดเอาเปรียบได้

6. สำนักงานเขตควรช่วยส่งเสริมความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยการจัดหาสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอย และห้องน้ำสาธารณะที่ถูกสุขลักษณะในชุมชนที่มีแรงงานนอกระบบประกอบอาชีพอยู่จำนวนมากๆ

7. รัฐบาลควรมีมาตรการการตรวจสอบแรงงานที่เข้มงวดมากขึ้นในทุกระดับ เพื่อช่วยให้แรงงานนอกระบบไม่ถูกรีดเอาเปรียบในเรื่องรายได้ เช่น ได้รับค่าจ้างต่ำกว่าทางการกำหนด และสามารถช่วยเหลือแรงงานในกรณีที่มีการขัดแย้งกับนายจ้าง และรัฐบาลควรทำการสำรวจและขึ้นทะเบียนแรงงานนอกระบบโดยเร็ว เพื่อประโยชน์ในการทำฐานข้อมูลของประกันสังคมแรงงานนอกระบบซึ่งขณะนี้ยังไม่มีการจัดทำ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2547). **การสัมมนาระดับชาติเรื่องแนวทางในการปรับปรุงความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในกลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้าน**. 23-24 พฤศจิกายน 2547. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เอส ดี เอเนียว, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). **ยุทธศาสตร์การบริหาร จัดการ เศรษฐกิจนอกระบบ**. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2547 เรื่อง เศรษฐกิจนอกระบบกับการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ. 24 มิถุนายน 2547. นนทบุรี : ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพค เมืองทองธานี, 2547.
- สำนักงานประกันสังคม.(2551).**รายงานประจำปี**. กรุงเทพฯ, 2551.
- _____. (2552). **รายงานประจำปี**. กรุงเทพฯ, 2552.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2546). **โครงการสำรวจแรงงานนอกระบบ**. กรุงเทพฯ, 2546.
- _____. (2548). **โครงการสำรวจแรงงานนอกระบบ**. กรุงเทพฯ, 2548
- _____. (2549). **โครงการสำรวจแรงงานนอกระบบ**. กรุงเทพฯ, 2549
- _____. (2552). **โครงการสำรวจแรงงานนอกระบบ**. กรุงเทพฯ, 2552.

- Barrientos, A. (2008). **Extending the coverage of social security pensions: New strategies for old-age income security in Africa**, paper presented at the Regional Social Security Forum for Africa, Kigali, Rwanda, 18–20 Nov.
- Egger, Philippe. (2002). **Towards a policy framework for decent work in International Labour Review**, Vol. 1, 2002, No 1–2: 161– 174.
- Ginneken, Wouter van (1999). **Social security for the excluded majority: Case Studies of development countries**. (Geneva, ILO, 1999).
- ILO. (2001). **Social security: A new consensus**. (Geneva, 2001, VI, 114 p) ISBN 92–2–11–26–24–2.
- . (2002). **Report of the Committee on the Informal Economy; sixth item on the agenda**”: general discussion. Conclusions. (International Labour Conference, 98th session, 2002, 62p)
- . (2006). **Social security and coverage for all: restructuring the social security scheme in Indonesia**. (Jakarta, 2003, xxii, 394 p.) ISBN 92–2–113568–3.
- International Social Security Association. (2007). **Extending social security: Concepts, global trends and policy issues**. International Social Security Review, Vol. 60, No. 2–3, pp. 39–57.
- . (2009). **Extending social security to all: A review of challenges, present practice and strategic options**. Draft for discussion by the Tripartite Meeting of Experts on strategies for the security coverage, Geneva, 2–4 Sep.
- Kotler, P. (1975). **Marketing for nonprofit organizations**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- McKinnon, R. (2007). **Dynamic Social Security: A framework for directing change and extending coverage**. International Social Security Review, Vol. 60, No. 2/3
- . (2009). **The ISSA and Dynamic Social Security: Global social governance and local social action**. Global Social Policy, Vol. 9, No.1.
- OECD. (2008). **Report on Informal Employment in Romania**. The Development Center of the Organization for Economic Co-operation and Development, 2008.
- Rogers, Everett M. (2003). **Diffusion of Innovations**. Fifth Edition. New York, NY: Free Press. ISBN 0–7432–2209–1.
- Van Ginneken, Wouter. (1999). **Social security for the excluded majority, case studies of developing countries**. (Geneva, ILO, 1999, 198 p.) ISBN 92–2–110856–2
- . (2009). **Extending social security coverage: Good practices, lessons learnt and ways forward**” (Geneva, ISSA Project on examining the existing knowledge of social security coverage. Working Paper 14).
- WHO. (2007). **Extending Social Health Insurance to the informal Sector in Kenya, An Assessment of factor Affecting Demand**. WHO, Department of Health Systems Financing (HSF) , National Hospital Insurance Fund (NHIF) of Kenya and German Technical Cooperation (GTC) Eschborn, Germany, 2007.
- World Bank.(2004). **Informality : What it is, What to do about it?**. The World Bank Report, 2004.
- . (2007). **World Bank Report 2007**. Washington, D.C.